

روزشمار جنگ

سه‌شنبه

۱۲ مرداد ۱۳۶۱

۱۳ شوال ۱۴۰۲

۳ اوت ۱۹۸۲

۵۶۹

سرانجام تصمیم نهایی و قطعی درباره چگونگی ادامه کار در منطقه عملیاتی رمضان، به قرارگاه‌های تابع ابلاغ گردید.

در جلسه نسبتاً کوتاهی که در نخستین ساعت بامداد امروز تشکیل شد، (دقیقی به یک بعد از نیمه شب گذشته) ضمن مرور و جمع‌بندی آخرین نظرهای ارائه شده طی جلسه شب گذشته، تصمیم نهایی اخذ گردید و قرار شد محسن رضایی صبح راهی تهران شود و دستورهای مربوط به عملیات را صیاد شیرازی و رحیم صفوی ابلاغ کنند و چند ساعت پس از آن، صیاد شیرازی نیز به تهران برود. هم‌چنین قرار شد محسن رضایی به اتفاق علی شمخانی و صیاد شیرازی به اتفاق سرهنگ جمالی در ساعت ۱۷ امروز در تهران جلسه مقدماتی و هماهنگی برای حضور در جلسه شب هنگام شورای عالی دفاع را برگزار کنند. نیز قرار شد که شنبه هفته آینده در ساعت ۱۷ مجدداً جلسه ادامه پی‌گیری‌های عملیات، در همین قرارگاه کربلا تشکیل شود و تا آن زمان، قرارگاه‌های چهارگانه تابعه، طبق وظیفه محوله انجام دادن اموری چون شناسایی، آموزش و ... بپردازند.

درباره برخی جزئیات طرح مانور، به خصوص جزئیات عبور از پل‌های روی کانال یا از داخل آب کانال و احتمالات مختلف تحرکات دشمن و خودی نیز بحث و بررسی شد و حضار (محسن رضایی، صیاد شیرازی، رحیم صفوی، غلامعلی رشید و حسن باقری، و عزیز جعفری) آخرین نظرهای خود را درباره این جزئیات مطرح کردند.^(۱)

امروز از حدود ساعت ۸ صبح نیز نزدیک به دو ساعت گفت‌وگو و مباحثه و تحلیل بین فرماندهان قرارگاه کربلا (همان اعضای جلسه خصوصی فرماندهان این قرارگاه که روزهای قبل تشکیل می‌شد به جز محسن رضایی) درباره طرح مذکور انجام شد و طرح برای تشریح در جلسه ابلاغ، آماده‌تر گردید.^(۲)

جلسه ابلاغ تصمیمات فرماندهی مشترک (سپاه و ارتش) قرارگاه کربلا حدود ساعت ۱۰

صبح با شرکت فرماندهان سپاهی و ارتشی قرارگاه کربلا و نیز فرماندهان سپاهی و ارتشی قرارگاه‌های (لشکرها) فتح، نصر، فجر و قدس تشکیل شد.

در این جلسه صیادشیرازی ضمن ارائه گزارشی نسبتاً مفصل از سابقه عملیات و چگونگی روند تحولات عملیاتی در این منطقه و توصیف تدابیر و امکانات و مقدرات و نتایج حاصله، به توضیح آخرین طرح مانور و تصمیمات مربوطه به آن پرداخت و از جمله گفت:

«ما در شروع عملیات رمضان، عملیاتی در خور جمهوری اسلامی آغاز کردیم، خیلی جالب بود، عمق عملیات ما و پیشروی ما، آن حرکت اولی، دشمن را کاملاً متزلزل کرد، طوری که صدام داشت استمداد می‌کرد برای این که "بصره را دارند می‌گیرند"، اما بعد از آن کم کم عملیات مان ضعیف شد. رزمندگان ما با تمام وجودشان جنگیدند و رزم کردند، ولی هر چه زمان جلو می‌رفت کارمان محدودتر می‌شد، در آخر دیگر طوری شده بود که پیشنهادها روی ۲ مثلث دور می‌زد. این نشان‌گر این بود که ما هم‌چنان استقامت داریم برای جنگ و می‌خواهیم ادامه بدهیم، ولی توان ما و آن امکاناتی که داشتیم جواب‌گوی آن حرکتی که باید به هدف برسد، نیست. هدف چی بود؟ ما بصره را باید تأمین می‌کردیم، ما به ساحل شط‌العرب باید می‌رسیدیم، ما بایستی نیروهای دشمن را در این جا منهدم می‌کردیم یا اقلأً فرار می‌کردند.

با این ترتیب با بررسی‌هایی که به عمل آمد، بالاخره قرارگاه کربلا مصمم شد یک وقفه فشرده با زمان فشرده در عملیات بگذارد، ولی یک طرح کلی و جامع را دنبال نکند، که ضمن این که طرحش برای اجرای عملیات آماده می‌شود، هم‌زمان، توانش هم آماده بشود. زمان وقفه ظاهرش برای ما زیاد است، ولی در وقت فشرده‌اش خیلی کار زیادی دارد. زمان را از امروز حساب کنید، حتی خود امروز هم حساب شده، ۱۵ روز حساب کردیم، ۱۵ روز وقفه گذاشتیم در عملیات برای انجام تمام کارهایی که لازم هست. در این ۱۵ روز ما اقلأً ۳ جلسه عمومی خواهیم داشت که اولین جلسه روز شنبه آینده ساعت ۵ بعدازظهر در همین جا خواهد بود و با همین ترکیب که دنبال طرح کلی - که الآن ارائه می‌شود - می‌رویم ببینیم شما چه کار کردید و چه نتیجه‌ای به‌دست آوردید.

طرح کلی قرارگاه کربلا به صورت کاملاً کلی است، یعنی همین جا نبایستی وارد جزئیاتش شد و تنها سؤال‌هایی که مأموریت را یک مقدار روشن‌تر می‌کند، مطرح بشود، بعد بقیه‌اش را باید برویم فکر کنیم براساس تقسیم کار برای روز شنبه که ان‌شاءالله می‌خواهیم هماهنگی کنیم. فعلاً امروز طرح کلی قرارگاه کربلا به این ترتیب است:

هدف: گرفتن بصره.

نیروهای شرکت کننده در این عملیات: قرارگاه‌های نصر، فجر و فتح. سه قرارگاه بایستی با قدرت عمل بکنند و سرعت عمل خیلی مطرح است که اگر یک موقع با سرعت عمل انجام

نشود، ممکن است حرکت کاملاً لغو بشود.»

فرمانده نیروی زمینی در ادامه سخنان خود به توضیح بیش‌تر پرداخت:

«ما با بررسی‌ای که کردیم و با آن تجربه‌ای که از قبل داشتیم، دیدیم که این محور که از همین حسینه می‌گیرد می‌آید به طرف بصره، نزدیک‌ترین راه به بصره است. این را قرارگاه کربلا به عنوان محور پیشروی‌اش انتخاب کرده است، در این محور پیشروی، یک قرارگاه را مسئول ایجاد عبور کرده [یعنی] قرارگاه فتح و یک قرارگاه را مسئول تأمین جناح (راست) قرارگاه فتح کرده [که] قرارگاه فجر [است].

البته ما روزی که دستور جزء به جزء دقیقاً نوشته شود، ما جابه‌جایی اصلاً نخواهیم داشت. بلکه هر منطقه مال هر قرارگاه هست که الان هست و هر کسی در آن منطقه کار دارد و مثلاً بخواهد برود شناسایی کند، می‌رود اجازه می‌گیرد از آن قرارگاه و کارش را انجام می‌دهد.

در این طرح کلی، این جاده‌ای که می‌بینید (جاده‌ای که از پاسگاه زید به سمت شمال کانال ماهی می‌رود) جناح راست و آب گرفتگی هم جناح چپ فتح است. فتح مسئول ایجاد این معبر در حداقل زمان و مسئول عبور از کانال ماهی، باز هم در حداقل زمان خواهد بود و نیز مسئول ایجاد سرپلی است که نصر بتواند از پشت به طرف منطقه خودش برود.

هم‌زمان با این عمل، قرارگاه فجر از پاسگاه زید به موازات همین محور حسینه به طرف بصره، مسئول ایجاد تأمین و خاکریز زدن او به طرف شمال و نگهداشتن این محور است. این محور پیشروی تا موقعی نیاز است که این‌جا [عبور نصر از فتح و پیشروی به سمت جنوب و باز شدن استحکامات دشمن در شلمچه از پشت و عملاً باز شدن معبر اصلی به سمت تنومه و بصره] کارش تمام بشود، وقتی تمام شد، به فرض این‌ها را نداشته باشیم، مهم نیست. خب پس بنابراین نصر بایستی بررسی‌هایش را بکند که با حداقل فاصله زمانی پشت سر فتح که عبور از کانال می‌کند و می‌آید سر پل می‌گیرد، بتواند وارد بشود و کارش را شروع کند و روی این اصل نصر سرمایه‌گذاری بکند از پشت که بیش‌تر پیاده هست تا تانک و چون از پشت عمل می‌کند، اگر با سرعت بتواند همان سنگرهای پشتی را از بین ببرد، این دشمن سرنوشت‌اش به اسارت خواهد کشید.

فتح باید برود دنبال برنامه‌ریزی روی عبور از کانال و باید با ابتکاراتی که می‌تواند الآن فکرش را بکند، مثلاً عبور از این پل چگونه باشد، چگونه امکانات مهندسی به کار گرفته بشود مثل کمپرسی - که بتواند در فرصتی که ایجاد می‌کند، بتواند علاوه بر پل موجود، پل دیگر هم درست کند یا از قایق‌هایی که برای عبور از این کانال مناسب هستند، استفاده کند یا با هواپرواز مشورت بکند و نیرویی را بتواند در حد یک گردان اقلأً، این طرف کانال پیاده کند که تمام این‌ها دست به دست هم بدهند و به ما تضمین بدهند برای عبور از کانال.

خود به خود قرارگاه کربلا مسئول است که روی زمان‌های کنترل عملیات کار بکند که

مبادا وقت برای ادامه عملیات تنگ باشد و با مشکل مواجه شویم که اگر به موقع نرسیدند، یعنی اصلاً عملیات وضعیتش خراب است.

ببینید چقدر وقت لازم هست که ایجاد معبر بکند و سرپل را اشغال بکند و آماده بشود که نصر برود و بعد نصر باید با چه سرعتی عبور کند و خودش را به این جا برساند و حتی از روز هم استفاده کند برای ادامه تک، همان طور که در خرمشهر در روز استفاده شد.

ما مواضعی که در خرمشهر داشتیم، نتوانستیم از بین ببریم مگر این که از پشت کارش تمام شد. این هم عین همان است؛ این موانع از این جا [جبهه شلمچه] قابل شکافتن نخواهد بود، ولی از این طرف [حرکت از پشت کانال ماهی به سمت پشت موانع دشمن] میسر خواهد بود. در این چند روزه باید روی شناسایی ها و یک مقدار روی طرح مانور، روی ابتکاراتی که باید به خرج بدهیم تا مأموریت بر مبنایش انجام بشود، روی قرارگاه ها و روی استعداد نیروها و کیفیت نیروها کاملاً کار بشود که روز شنبه تشریف می آورید این جا ما بدانیم که شما در مقابل انجام این مأموریت چه مقدوراتی دارید و چه محدودیت هایی دارید و چه پیشنهادهای را می کنید.

در هر ۳ الی ۵ روز یک عکس خیلی خوب خواهیم داشت. گفتیم که برای روز شنبه ما صبح باید عکس تفسیر شده و مشخص از منطقه داشته باشیم که ضمن این که به قرارگاه ها می دهیم، خودمان هم بتوانیم رویش کار کنیم.

این احتمال هم وجود دارد که یک موقعی این آب تا این جا آمده باشد [محدوده بین کانال ماهی تا خط خودی]، دیگر این عملیات در این جا ناقص می ماند، باید برویم از یک روش دیگر استفاده کنیم یا دنبال یک طرح دیگر برویم که همان جا باز رویش کار می کنیم و ابلاغ می کنیم. آنچه که مسلم است، با این حساسیت زمان و حالت جنگ، ما بایستی فقط توان به دست بیاوریم به یاری خدا قابلیت انعطاف داشته باشیم که به روش دیگر و از جای دیگر کار بکنیم، ولی توان ها را حفظ کنیم. این دفعه توان را حفظ می کنیم که هر کاری می کنیم همان اول انجام بدهیم.

پس مأموریت کلی قرارگاه ها این است که ان شاء الله این دفعه از کوتاه ترین راه به بصره برسیم. برای انجام این مأموریت، ۳ قرارگاه فجر، نصر و فتح مأموریت پیدا می کنند که این عملیات را انجام بدهند.

کار فتح - که از همه در این جا حساس تر است. و حتی تعیین کننده سرنوشت عملیات است - این می باشد که در این محدوده جناح راست جاده حسینی به طرف بصره، جناح چپ آب گرفتگی، با سرعت ایجاد معبر کند، خودش را به کانال برساند در مرحله ۱ که در یک زمان محدودی باید انجام بشود. مرحله ۲ ان شاء الله بتواند عبور از رودخانه [کانال ماهی] کند و کاملاً ساحل دور را تأمین کند. مرحله ۳، گسترش سرپل بدهد. پشت سر قرارگاه فتح،

بدون هیچ وقفه در زمان، قرارگاه نصر باید عبور از این کانال بکند و از سرپل فتح بگذرد و تک خود را به طرف جنوب شرقی و شرق ادامه بدهد برای انهدام نیرو. قرارگاه فجر هم بایستی هم به صورت پاک‌سازی که می‌کند، هم با ایجاد خاکریز، تأمین این معبر را از جناح راست برقرار کند و این معبر را تا موقعی که این معبر [جنوب کانال ماهی و آب‌گرفتگی] باز بشود، کاملاً حفظ کند.

اما قرارگاه قدس، با بررسی که دیروز به عمل آمد از منطقه و برادر رضایی و این‌ها رفتند شناسایی کردند، به نظر رسید که ما بایستی حتماً یک مقدار روی منطقه قدس سرمایه‌گذاری کنیم.

از امروز تا ۱۵ روز دیگر که وقت داریم، قرارگاه قدس اولاً موظف است خودش را دائماً به دشمن نزدیک کند؛ ثانیاً تا روز شنبه حداکثر اطلاعاتش را از شناسایی‌هایی که انجام داده و از شناسایی که از هور باید داشته باشد از موانع این‌جا و احتمالاً معابری که می‌شود باز کرد و احتمال دارد باز کنیم، ارائه کند و در کنار این، طرحی که به نظرشان برسد، بدهند تا ما دشمن را فقط از یک قسمت مشغول نکنیم، مثلاً یک طرح محدودی در آن بالا انجام بدهیم. پیش‌بینی شده که حتی به اندازه ۲ گردان، ۲ گردان ورزیده از ارتش و سپاه بتوانیم هلی‌برد بکنند در این‌جا [عقبه دشمن در نشوه] و از این‌جا فشار بیاورند به وسیله قدس و از دو طرف بتوانند یک راهی را درست کنند که این هم خودش قابل بررسی است.

این، برنامه کلی است. خب من اگر مطالبی را نگفتم، برادر رحیم، شما بفرمایید.
رحیم صفوی نیز توضیحاتی افزود و بعضی از حاضران سؤالاتی کلی مطرح کردند و جلسه حدود ساعت ۱۱ خاتمه یافت.^(۳)

بعدازظهر امروز نیز جلسه دیگری در قرارگاه کربلا برگزار شد که فقط فرماندهان سپاه از قرارگاه کربلا و قرارگاه‌های چهارگانه در آن شرکت داشتند. از فرماندهان تیپ، فقط ابراهیم همت (فرمانده لشکر رسول‌الله) با تأخیر به جمع حاضر در جلسه پیوست. به تناسب خصلت ویژه سپاهیان، مسائل با صراحت خاصی در این گونه جلسات مطرح می‌شود که شاید اگر در حضور دیگر نظامیان طرح شود، نشانه یأس و تمرد و یا امور نادرست دیگر پنداشته شود.

مسئولیت این جلسه در غیبت محسن رضایی - که به تهران رفته بود - (طبق معمول) با رحیم صفوی بود. وی در شروع مقدم بر بعضی مسائل تشکیلاتی، دو مسئله راجع به عملیات مطرح کرد: «یکی این‌که این طرح عملیاتی که گفته شد، رویش یک مقدار بیش‌تر بحث شود، برای این‌که نقاطی که ممکن است باز ما با مشکل برخورد کنیم را کار کنیم یعنی بیاییم تکه به تکه بررسی بکنیم و تیپ به تیپ بررسی بکنیم ببینیم با توجه به همه این

مشکلاتی که تا به حال بوده و باز توی این منطقه با مشکلاتی روبه‌رو هستیم، چه باید کرد. این بحث اول‌مان است.

بحث دوم‌مان این است که بدون این که خودمان سست بشویم و بدون این که منتقل بکنیم به دیگران، بیاییم و فکر کنیم تا ۱۵ روز آینده دشمن این منطقه را آب می‌اندازد و این راه‌کار بسته می‌شود، از همین الان بیاییم یک طرح ثانوی داشته باشیم.

دشمن همین طور که اطلاع دارید آب باز کرده و آب دارد جلو می‌آید، می‌آید به طرف پاسگاه زید، فشار آب هم زیاد است. البته بچه‌های ما هم دارند تلاش می‌کنند کانال بزنند و آب را تخلیه کنند، ولی حالا آن‌جا هم جلوش را بگیرند، از آن بالاتر می‌تواند کانال را باز کند. بیاییم یک طرح ثانوی از همین الان فکر بکنیم، آماده بکنیم که اگر خدای نکرده این طرح بسته شده ما باز گیر نکنیم و بگوییم خب دیگر این راه‌کار هم بسته شده، چه بکنیم؟ با توجه به این که تا آن موقع خب عکس هوایی می‌گیرند، بچه‌ها شناسایی می‌کنند و مسائل مشخص می‌شود، این دو مورد عملیات، دو تا مورد درباره مسائل دیگر هم هست که...»^(۴)

این آغاز یک دوره بحث‌های حاد و تحلیل‌های صریح از وضعیت کنونی نیرو و امکانات و مشکلات بود. بعضی - نظیر ردانی پور - بسیار خوش‌بینانه بحث می‌کردند اما غالباً مشکلات را عمده‌تر از آن می‌دیدند که بتوان بر آن فائق آمد. نمونه‌ای از مباحث مطرح شده، مباحثه‌ای است که بین حسن باقری و رحیم صفوی و به‌خصوص با غلامعلی رشید انجام گرفت. این حادثه‌ترین و جدی‌ترین مباحث جلسه حاضر بود. این مباحثه جنبه‌های مختلفی از نوع تعلقات، خصلت‌ها و مشی خاص پاسداران را بازگو می‌کند، خصائلی که آنان را از "نظامی‌گری" و "نظامیان" به معنای مصطلح روز، متمایز می‌کند و ترکیبی از تعهد و انضباط و تعقل و احساس مسئولیت را می‌نمایاند. بخشی از مباحث مطرح شده چنین است:

حسن باقری: «... ولی هر چه آدم می‌خواهد خوش‌بینانه به قضیه نگاه نکند، نمی‌شود، یعنی آدم راه نمی‌افتد بعدش بگوید. ما به راحتی از این کانال عبور بکنیم و بتوانیم این طرف کانال خودمان را جمع و جور کنیم، یعنی باز مسئله عبور از کانال بحثی نیست. گیریم ما عبور کردیم، ولی ما چطوری می‌خواهیم در طول شب این طرف کانال طوری عبور بکنیم که یک پدافند منظمی برای این طرف کانال بگیریم؟ [کدام] هدایت کننده‌ای می‌خواهد این نیرو را از این‌جا بیاورد، از این‌جا عبور بدهد و بعد بهش بگوید به راست برو، به روبه‌رو برو، به چپ برو و به این طرف برو و این‌جا یک پدافند منظمی را بگیر؟ بعد یک قرارگاه دومی بیاید از این عبور بکند، حالا شاید بگوییم عبورش از آمدن به این طرف راحت‌تر باشد.

یکی این موضوع، موضوع دوم، رسیدن به شط‌العرب است. ما در همین وهله اول

می‌خواهیم بیاییم تنومه را ببندیم و تنومه باز می‌ماند و این‌جا چی؟ این‌جا شط را می‌بندیم یا نمی‌بندیم با این توانی که ما داریم؟ یعنی با توجه به تراکمی که دشمن ایجاد کرده، مواضعی که دشمن ایجاد کرده، جداً نیرو کم است.»

رحیم صفوی: «نه، یکی یکی بگویید. ببینید خود برآورد نیرو یک بحث است. الآن سه تا بحث هست.»

حسن باقری: «حالا ۳ تا ۴ تا، همین طور یعنی ...»

رحیم صفوی: «خب همین، می‌خواستیم بیاییم مشکل را ...»

حسن باقری: «حالا پیشنهاد بدهیم حلش کنیم؟»

رحیم صفوی: «یعنی الآن هیچ پیشنهاد دیگری نداریم و فقط براساس این راه‌کار و این طرح باید مشکلات را حل بکنیم.»

حسن باقری: «اگر آن ۵ تا مرحله اتفاق نیفتاده بود، فکر آن موضوع یک مقدار راحت بود، ولی وقتی آن ۵ تا ماجرا اتفاق افتاده، فکر این‌که آن‌ها را واقعاً از ذهن‌مان بتوانیم پاک بکنیم یعنی من می‌خواهم بگویم به هر حال این‌ها چیزهایی است که در ذهن‌مان هست، در ذهن من هست.»

رحیم: «حالا باید به شما گفت که نکند ما توکل‌مان را از دست بدهیم.»

باقری: «نه، من به برادر محسن گفتم، گفتم شما قضیه را با امام مطرح بکنید.»

رحیم: «خب الآن برادر محسن می‌رود به امام می‌گوید، می‌رود می‌گوید ما این قدر شهید دادیم، این قدر مفقود داریم، بعد از این هم بیش‌تر می‌دهیم. آن را امام تأیید می‌کند.»

باقری: «همین دیگر [به علامت موافقت] من به برادر محسن گفتم، گفتم شما بروید برای امام قضیه را بگویید چیه که این‌طوری هست، ممکن است برویم آن طرف کانال‌گیر بکنیم، این‌طوری بشود، آن‌طوری بشود، اگر وظیفه این است، با کله می‌رویم، نفر اول هم خودمان می‌رویم.»

رحیم: «پس نگوییم که این توی ذهن ما هست که شهید دادیم.»

باقری: «نه، می‌خواهیم راجع به طرح بحث بکنیم یا نه؟»

رحیم: «روی طرح می‌خواهیم بحث کنیم.»

باقری: «بله، خب طرح را با توجه به تجربه گذشته‌مان می‌خواهیم بحث بکنیم. ما با همین نیرو می‌خواهیم عمل بکنیم.»

رحیم: «آخه تا اسم از شهدا می‌آید و شهید یک مقدار ...»

باقری: «نه، آن‌که خب ... یک بحث شهدا داریم که ما باید جواب بدهیم، ولی این‌که حالا شهدا باعث جلوگیری از ادامه عملیات باشد، این‌که نیست، یعنی حالا حداقل در جمع ما این بحث‌ها که نیست که خب جنگ را تمام کنیم، بنشینیم صدام را نگاه کنیم! این قطعاً نیست و یا این‌که من بگویم این عملیات انجام نشود، ولی اگر می‌خواهیم راجع به طرح صحبت بکنیم،

خب باید یک نقطه قوتی من باید توی این طرح ببینیم، هی بگویم بارک الله، به به؟ من وقتی هیچ نقطه قوتی توی این طرح نمی بینم، خودم را که نمی توانم گول بزنم، ولی اگر گفتند دستور است، یعنی وظیفه این هست، با کله می رویم، نفر اول هم می رویم. این یک موضوع است. موضوع دوم آن (محور) بالاست، یعنی ما همین طوری هم که ان شاء الله قرار شده که آن بالا کار بشود، قرارگاه قدس نیرویش کم است، یعنی ما به هر صورتی از نفر شناسایی از این طرف و آن طرف، یعنی اگر شده از تیپ ۱۴ امام حسین (ع)، از ۸ نجف، از امام سجاد (ع) ۱۰ نفری حداقل جور کنیم و فردا بدهیم به قرارگاه قدس که بتواند این جا یک مقداری بیش تر کار بکند، هم این بالا که می خواهد کار بشود، هم آن باتلاقی ها را، هور را.*

غلامعلی رشید: «بسم الله الرحمن الرحيم. برادرها آن چیزی که در ذهن خودشان هست را نیابند طوری مطرح کنند مثل این که همه برادرها این طوری فکر می کنند. برادر حسن می گوید که آدم وقتی می آید اصلاً این طور فکر می کند. در حالی که من الان نشسته بودم کنار برادر ردانی و حسین خرازی می گفتند قلب مان روشن هست که این مانور صورت می گیرد. خب لااقل دوتا آدم هم هست بالاخره که این میان این طوری فکر می کنند. بعدش آمدی باز کلی مشکل مطرح کردی که بعضی شان خب مثلاً خیلی زود جواب داده می شود. خودت هم در مانورهای گذشته، در طرح های قبلی لااقل دو تا از این مسئله ها را که مطرح کردی، آن پیچیدگی ها را، طرح های قبلی داشتند.

و من موقعی که جداً تا برای عملیات بیت المقدس آمدی، فرمانده لشکر نصر شدی، وقتی می گفتم "عبور از کارون می کنیم می آییم از جاده هم عبور می کنیم، تیپ رسول الله (ص) هم گذاشتیم پشت عرایض." من تنم می لرزید، گوش کردی؟ می گفتم این با چه امیدواری راحت همه این ها را مطرح می کند. ولی خیلی خوب و راحت بحث می کردی و تیپ رسول الله (ص) و تیپ بدر و این ها را گذاشته بودی، من که اصلاً برایم خیلی بعید بود که این کارها صورت بگیرد. از جمله می گفتم مثلاً وقتی از پل عبور می کنیم آن جاده را چطوری پیدا می کنیم، می گفتم اصلاً ما نمی خواهیم آن جاده را پیدا کنیم، آن جاده اصلاً شاید وجود نداشته باشد. بهش می گوییم آقای فرمانده گردان، تا ۶ کیلومتر کنار این کانال برو همان جا باشید تا دستگاه برسد، نمی خواهد بیش تر بروی. به این هم می گوییم آقا جان، ۵ کیلومتر باید بروی بررسی به این سیل بند." پس ما آن جا در بیت المقدس چطوری بچه ها را هدایت کردیم در پیچ و خم این ها، این جاده؟! من یادم هست تیپ ۸ نجف و ۱۴ امام حسین (ع) خیلی پیچیدگی داشتند. خب نمی گویم مشکل نیست، اما راه حل دارد. من می گویم مشکلات دارد،

* یادآوری می شود که روز گذشته، حسن باقری از نزدیک ضرورت شناسایی در هور را شاهد بود و در مکالمات مربوطه به این موضوع، میان فرماندهی سپاه و رابط اطلاعات قرارگاه قدس شرکت داشت.

اما این‌ها را این‌طوری نیایم بحث کنیم. بابا! خیلی از جاها هم ما پیچیدگی مثل این‌جا داشتیم.

و الحمدلله با این ۶۰ گردانی که داریم حالا نیرو یک کمی باز بیشتر شده. ما [تیپ] ۵۵ هواورد را به صیادشیرازی می‌گوییم بیاورد، [تیپ] ۴۰ سراب را پایین می‌کشیم، [از غرب به جنوب می‌آوریم] یک تیپ دیگر هم می‌کشیم، بیش‌تر می‌کنیم. این راجع به نیرو.»
باقری: «این‌ها را بحث نکنید.»

رشید: «خُب یکی‌اش مشکل نیرو است، یکی پیچیدگی مانوری که این‌جاست.»
رحیم: «حالا به برنامه خودمان نمی‌رسیم، یکی یکی بگوییم.»
رشید: «بعد، این‌جا را بیاییم اصلاً بسته هم حساب کنیم، خُب بابا ۴ روز هست آمدیم رو این منطقه بحث می‌کنیم، خُب بفرمایید ببینیم چه کار کنیم؟ خُب یک جایی پیدا نمی‌شود.»
باقری: «الحاق را که می‌دانید ما با چه بدبختی به هم دیگر چسبانندیم.»
رشید: «بله.»

باقری: «خُب الحاق این طرف را بیایید یک ذره فکر کنید برای شب عملیات.»
رشید: «همین دیگر [به علامت موافقت]، فکر کنیم، این خوبه که فکر کنیم.»
باقری: «می‌دانید چی یادم آمد؟ یادم می‌آید موقعی که تو شب عملیات تلفن می‌کنی، یک دقیقه هم تلفن را نگه می‌داری، هیچ نمی‌گویی، من هم هیچ اطلاعی ندارم به تو بدهم، تو هم می‌خواهی تصمیم‌گیری بکنی، من آن‌جا یادم می‌آید.»

رشید: «خُب این ضعف است، ما ضعف داریم، ضعف‌اش فقط از نیروی‌مان نیست.»

باقری: «ضعف‌اش از ستادهای‌مان هم هست.»

رشید: «به‌طور کلی تشکیلاتمان است.»

باقری: «بله، اطلاعات عملیات‌مان نمی‌تواند تعیین بکند گردان‌ها کجاست.»
رشید: «خُب کار کنید، این‌جا را، آن فرمانده گردانی که بهش می‌گوییم کجایی؟ این رفته [به جای مثلث سوم] مثلث چهارم را گرفته! فکر می‌کنی عیب کجا بوده؟ خُب من می‌گویم یکی از بزرگ‌ترین تغییراتی که توی این عملیات بوده، خود قرارگاه کربلا بوده، که ما نفرتیم این خط حد این‌ها را تعیین کنیم ببینیم این‌ها کجا دارند. خود حسین خرازی و همت با ایشان بودند، برداشتند شمارش کردند این‌جا را ۱۰/۵، در صورتی که ما نمی‌دانستیم اصلاً ۱۰/۵ کجاست، این به کجا می‌خورد. ... من می‌گویم این‌ها قصد نداشتند به مثلث چهارم بزنند و واقعاً خاکریزشان را قصد بوده که به این‌جا [مثلث سوم] بزنند، منتها این ریپر‌ها مستقیم به چهارمی خوردند. ... همت حمله کرده رفته به خود مثلث سوم و درست هم گفته، اما این ریپر ما آن‌جا خورده و دیدیم چهارمی است، حالا این کار این‌طور شده.»

باقری: «این کار برای این عملیات هم می‌شود، یعنی در این عملیات تیپ دزفول بعد از

عبور می‌تواند بگوید من کجا هستم؟ به پیغمبر قسم اگر بتواند بگوید.»

رحیم: «استغفرالله! چرا تیپ دزفول را می‌گویید؟!»

باقری: «پس کی را بگویم، مگر ما (قرارگاه نصر) کی را داریم؟ ما عاشورا داریم، ما دزفول را داریم و امام رضا (ع).»

رشید: «نه، شما عاشورا، ۲۷ رسول‌الله (ص) و ۷ ولیعصر را دارید، این سه تا تیپ شماسست و ۲۷ رسول‌الله (ص) را می‌گذارید که سرش می‌شود. به خدا اگر یک مقداری برویم پا به پای این فرمانده گردان‌ها کار کنیم، خیلی قضایا برای‌شان روشن می‌شود. بنشینیم با آن‌ها کار کنیم، رو عکس هوایی بگوییم آقا امشب کجا می‌خواهید بروید.»

باقری: «حالا شما مشکل مانور را حل بکنید تا بعد برویم سر فرمانده گردان‌ها کار کنیم.»
رشید: «بفرمایید حل کنید.»

باقری: «من اگر خودم راه حلی برای این قضیه داشتم، راه‌حل‌م را می‌گفتم.»

رشید: «خب ما در چنین جایی نقطه ضعف دشمن را گیر آوردیم، در کل این منطقه.»

باقری: «خب بحث کنیم. این برادرها صحبت می‌کنند.»

رشید: «طوری نباشد که یکی بیاید و چیزهایی را مطرح کند و مشکل ایجاد کنند.»

بعد از این که مجید بقایی توضیحاتی درباره مانور داد، رشید مجدداً بحث با حسن باقری را ادامه داد:

رشید: «این هم یک نوع طرز تفکر در مانور است؛ وقتی دستور داده شده و تصویب هم شده، ما بیاییم بگوییم حالا این‌ها هزار و یک مشکل دارد! نه خیر باید برویم دنبال راه‌حل‌هایش. حالا مثلاً گیریم که ده تا مشکل دارد، دیگر نمی‌شود این را عمل کرد؟ می‌گوید نمی‌شود. آقا بفرمایید عملیات فتح‌المبین چی شد؟»

باقری: «من که نمی‌خواهم بگویم بعد از این جلسه ول کنیم کارها را و هیچی هم نرویم دنبالش! خب ما محکم هم ایستاده‌ایم، دنبالش هم می‌رویم، همه کارهایش را هم انجام می‌دهیم. اگر قرار است این صحبت‌ها را هم نکنیم، خب نمی‌گوییم. جو جلسه این نیست، جو جلسه فرمانده تیپ‌ها تویش نیستند.»

رشید: «می‌دانم، خواهش‌م این است طوری در این جلسه بحث کنید که هم مشکلات را، هم راه‌حل را ارائه بدهید.»

من این را از شما بعید می‌دانم که به عنوان یک مشکل می‌گیرید! تو با این‌طور مانور سعی می‌کردی، می‌آمدی تا توی خرمشهر. من به این اعتراض دارم که بعضی از مسائل ریز را می‌خواهی جمع کنی. چهار مشکل، حلش ساده است ولی وقتی جمع‌شان کردید، شد ۸ تا، خب قفل می‌شود! این یعنی بگوییم که اصلاً عمل نکنیم!»

مجید بقایی: «بسم الله الرحمن الرحيم، قطعاً نباید از مطرح کردن احتمالات ناراحت

بشویم، حتی اگر مسائل چنین ریز مطرح شود، ولی خب چون الآن دست‌مان از هر طرف بند است، سعی می‌کنیم ان‌شاءالله در مقابل، پیشنهاد هم بدهیم ولی از این مسئله که مسائل ریز را هم بررسی کنیم، خودداری نکنیم، این مدنظر باشد.»^(۵)

در ادامه حدود دو ساعت، مشکلات و راه‌حل‌ها در حد قرارگاه کربلا و قرارگاه‌ها (لشکرها)ی چهارگانه مطرح شد و بحث‌های سنگین و جدی ادامه یافت تا فرماندهان اصلی جنگ برای جلساتی که با تیپ‌های عمل‌کننده خواهند داشت، آماده بشوند.*

۵۷۰

امروز نیز شهرهای آبادان و خرمشهر هدف آتش توپخانه‌ها و خمپاره‌های ارتش عراق بود. در گلوله‌باران مناطق مسکونی این دو شهر، ۱۹ تن مجروح شدند و چندین منزل مسکونی ویران گردید.^(۶)

همچنین ارتش عراق شهر دهلران را نیز زیر آتش توپخانه خود قرار داد که بر اثر آن،

بمباران مناطق مسکونی

* در عمل نهایتاً آن طور که پیش‌بینی هم شده بود، این راه‌کار و نیز سایر کارهای وصولی به بصره، به دلیل آب‌اندازی عراق در منطقه، بسته شد و فرمانده جنگ سپاه در پی توسعه سازمان رزم و یافتن منطقه مناسب عملیات برآمد که در آن قوت‌های ما و ضعف‌های دشمن روبه‌رو شوند و منطقه شرق بصره تا اواخر سال ۱۳۶۵ همچنان به صورت یک منطقه غیرقابل عملیات باقی ماند.

آسیب‌هایی به مناطق مسکونی شهر وارد شد.^(۷)

۵۷۱

به سبب وجود میدان‌های متعدد مین و تله‌ها و مواد انفجاری دشمن در داخل و اطراف آبادان و خرمشهر، ورود شهروندان این دو شهر به آبادان و خرمشهر ممنوع اعلام شد. در اطلاعیه "بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی" در این باره آمده است: «به علت وجود میدان‌های مین و تله‌های انفجاری در داخل و اطراف این دوشهر، تا اطلاع ثانوی ورود شهروندان خرمشهری و آبادانی به این شهرها ممنوع خواهد بود.»^(۸)

امروز مردم جنگ‌زده گیلان غرب به شهر خود بازگشتند. به گزارش خبرنگار کیهان از گیلان غرب، امروز مردم این شهر در مراسمی با حضور امام جمعه باختران، وزیر نیرو و شماری از مسئولان کشوری و لشکری، به خانه و کاشانه خود برگشتند. آنان پس از ورود به شهر با راه‌پیمایی از رزمندگان اسلام برای آزادسازی این شهر قدردانی کردند. امروز همچنین اولین کلنگ بازسازی این شهر به زمین زده شد.^(۹)

۵۷۲

کمک‌های تسلیحاتی کویت و عربستان به عراق همچنان ادامه دارد. ۵۹ دستگاه تریلر حامل تجهیزات و مهمات از طریق کویت^(۱۰) و ۱۵۹ دستگاه تریلر حامل مهمات و تجهیزات سنگین نیز از طریق عربستان وارد عراق شده‌اند.^(۱۱) از این تریلرها، ۴۵ دستگاه حامل توپ‌های سنگین، ۲۲ دستگاه حامل توپ‌های سبک و بقیه حامل انواع مهمات و تجهیزات نظامی بوده است.^(۱۲)

۵۷۳

مجموعاً ۸۴ تن از مردم مسلمان عراق پس از گذشتن از مرزهای غربی و شمال غرب کشور، به ایران پناهنده شدند. در میان آنان رئیس دانشگاه، درجه‌دار ارتش و چندین کارمند دولت نیز هستند.^(۱۳)

۵۷۴

افراد حزب دمکرات کردستان ایران در "اشنویه" (در استان آذربایجان غربی) سه سرنشین یک خودرو جهاد سازندگی را به گروگان گرفتند و خودرو را نیز ربودند. نیروهای محلی سپاه پاسداران به محض اطلاع از این اقدام، محل اختفای افراد حزب را به محاصره درآوردند و در یک درگیری، نیروهای جهاد سازندگی را آزاد ساختند. در این درگیری یکی از افراد حزب دمکرات کشته و یک تن نیز دست گیر شد، یک قبضه اسلحه "ژ-۳" و یک قبضه کلت کمری نیز از آنان به دست آمد.^(۱۴)

۵۷۵

همچنین در یک درگیری دیگر بین نیروهای خودی و افراد مسلح غیر قانونی منطقه

"کوماسی" از توابع مریوان کردستان، ۲ تن از این افراد کشته و چندین تن دیگر زخمی شدند. در این درگیری ۳ تن از نیروهای خودی نیز مجروح شدند.^(۱۵)

امروز دفتر نمایندگی سازمان کومله در شهر سلیمانیه عراق رسماً فعالیت خود را آغاز کرد. این امر در پی امضای قرارداد اتحاد و همکاری این سازمان با حزب دمکرات کردستان صورت گرفت. یکی از بولتن‌های داخلی سپاه در این باره نوشته است: «به دنبال اقداماتی که بین سازمان کومله و حزب دمکرات کردستان عراق وجود داشت، با وساطت عراق بین این دو گروه پیمان اتحاد امضاء شد. علاوه بر اتحاد فیما بین، همکاری با عراق و فعالیت علیه جمهوری اسلامی نیز از مفاد قرارداد آنها بود. در پی این امر، دولت عراق نیز قول داد تا سلاح و تجهیزات بیش تری در اختیار کومله قرار داده و امکان فعالیت گسترده در خاک عراق را برای این سازمان فراهم نماید.»^(۱۶)

۵۷۶

امروز در یک عملیات درون شهری که به همت نیروهای سپاه پاسداران در شهرهای باختران و اسلام آباد صورت گرفت، ۳ تن از اعضای فعال گروهک اشرف دهقانی (منشعب از چریک‌های فدائی خلق) دستگیر و یک تن از آنان نیز به هلاکت رسید. در این عملیات سلاح و مهمات و وسایل تبلیغاتی بسیاری از خانه‌های تیمی این افراد به دست آمد و یک تن از اعضای سپاه نیز به شهادت رسید.^(۱۷)

در شمال کشور نیز سه تن از عناصر سازمان مجاهدین خلق که در یکی از روستاهای قائم شهر فعالیت مسلحانه می‌کردند، دستگیر شدند. در پی دستگیری این سه تن، یکی از افراد محلی که در شناسایی آنها با نیروهای سپاه همکاری داشت، به ضرب چاقوی یکی از عناصر سازمان مجاهدین خلق به شهادت رسید.^(۱۸)

۵۷۷

امروز یکی از اعضای دفتر سیاسی - ایدئولوژیک نیروی هوایی ارتش و همسر یکی از اعضای انجمن اسلامی شرکت مینو به دست اعضای سازمان مجاهدین خلق به شهادت رسیدند. افراد مهاجم، فرزند خردسال عضو انجمن اسلامی شرکت مینو را نیز مجروح کردند و با پرتاب کوکتل مولوتوف خانه وی را هم به آتش کشیدند.^(۱۹)

در ایرانشهر نیز یکی از اعضای فعال بسیج را افراد مسلح به شهادت رساندند. وی که فردی مسن بود، پس از خروج از مسجد هدف گلوله مردان مسلح قرار گرفت و شهید شد.^(۲۰)

۵۷۸

دو روز پس از وقوع انفجار در وزارت کشور و برنامه‌ریزی عراق، امروز دومین بمب نیز در بغداد منفجر شد. این بمب در میدان "باب الشارجه" بغداد منفجر شد و بر اثر آن، زیرگذر این میدان ویران گردید. از تلفات و خسارات وارده آمار دقیقی مخابره نشده است.^(۲۱)

امروز جنبش مجاهدین عراق شاخه "ابومیثم تمار"، با صدور اعلامیه‌ای مسئولیت انفجار در وزارت برنامه ریزی عراق را برعهده گرفت. در این اطلاعیه درباره جزئیات این عملیات آمده‌است که این انفجار را "ابو بلال" و عضو گروه شهید "ابومیثم تمار" از جنبش مجاهدین عراق، با یک اتومبیل حامل ۲۵۰ کیلوگرم تی.ان.تی انجام داده‌است.

در این اطلاعیه همچنین قسمت‌هایی از وصیتنامه شهید ابو بلال آمده و با وی عهد بسته شده‌است که راهش را ادامه خواهند داد. شهید ابو بلال در وصیتنامه خود بر استمرار جهاد و اطاعت از اوامر امام خمینی تأکید کرده‌است.^(۲۲)

گروه شهید ابومیثم تمار در این اطلاعیه به کشورهای غیرمتعهد هشدار داده‌است که چنانچه در کنفرانس سران در بغداد شرکت کنند، با انفجار مشابهی مواجه خواهند شد. در پایان این اطلاعیه بر استمرار جهاد و توانایی این گروه در انجام دادن اقدامات مشابه در زمان مقتضی، تأکید شده‌است.^(۲۳)

۵۷۹

خبرنگاران روزنامه‌های فرانسوی "لوموند" و روزنامه آلمانی "اشپیگل" در گزارش‌هایی مجزا از بغداد، از اعدام چند تن از افسران ارتش عراق خبر داده‌اند. خبرنگار روزنامه لوموند در گزارش خود آورده‌است: «پس از نفوذ نیروهای ایران به داخل خاک عراق در عملیات رمضان و تصرف مواضع عراق در شرق بصره، فرماندهان مقصر ارتش عراق در یک دادگاه نظامی محاکمه شده و تعدادی از آنان اعدام شده‌اند.» در این گزارش، ژنرال "شنتا" تنها ژنرال کرد ارتش عراق و فرمانده لشکر سوم این کشور را جزو اعدام احتمالی نام برده‌اند.^(۲۴)

خبرنگار نشریه آلمانی "اشپیگل" نیز در گزارش مشابهی از بغداد در این باره نوشته‌است که اخیراً ۳۰۰ تن از افسران ارتش عراق به دستور صدام دست‌گیر و تعدادی از آنان اعدام شده‌اند. وی افزوده‌است که اعدام سرهنگ "رادحکمت الظهیری" به اتهام سرپیچی از شرکت در جنگ، تأیید شده‌است و پس از اعدام وی اموالش مصادره و پدر وی نیز اعدام گردیده‌است.^(۲۵)

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از منابع جنبش مجاهدین عراق، الظهیری از وابستگان جنبش مجاهدین عراق بوده‌است.^(۲۶)

۵۸۰

شرکت‌های عمران و راه‌سازی کره جنوبی قراردادهای جدیدی را با دولت عراق منعقد کرده‌اند. هفته نامه "میدل ایست اکونومیک دایجست" در شماره اخیر خود در این باره نوشته‌است: «دو شرکت ساختمانی کره جنوبی اخیراً قراردادهای مهمی را با دولت عراق برای اجرای طرح‌های ساختمانی و آبرسانی در بغداد و احداث خط آهن بغداد - ام‌القصر منعقد نموده‌اند.» به گزارش این هفته نامه، این شرکت‌ها قبلاً نیز قراردادهایی به ارزش ۲ میلیارد

دلار با دولت عراق بسته بودند.^(۲۷)

۵۸۱

به گزارش رادیو عربی صورت‌الجماهیر، سخن‌گوی دولت عراق ضمن اعلام آمادگی برای تعیین آغازگر جنگ، خواستار دریافت غرامت از ایران شده‌است! وی اعلام کرده‌است که دولت عراق با اعزام هیئت‌های حسن‌نیت و مذاکرات غیرمستقیم موافقت کرده و به هیئت‌های حسن‌نیت سازمان کنفرانس اسلامی و نهضت عدم‌تعهد رسماً اطلاع داده‌است که عراق آماده‌است تا شروع جنگ مورد بررسی قرار گیرد.^(۲۸) وی افزوده‌است که باید دولت ایران به عنوان شروع کننده جنگ به دولت عراق غرامت بپردازد!^(۲۹)

۵۸۲

کاردار موقت جمهوری اسلامی ایران در کویت امروز در این کشور با سفیران هند و یوگسلاوی دیدار کرد. در این ملاقات‌ها نظر جمهوری اسلامی ایران در مورد تشکیل کنفرانس سران عدم‌تعهد در بغداد، به اطلاع سفیران هند و یوگسلاوی رسید و بر ضرورت عدم تشکیل کنفرانس در بغداد به دلیل ناامنی عراق، تأکید شد.^(۳۰)

در پی درخواست دولت بنگلادش برای تغییر محل کنفرانس سران نهضت عدم‌تعهد از بغداد به محل دیگر، با سفر وزیر مشاور در امور خارجه عراق به آن کشور به منظور درخواست انصراف از این تصمیم، وزارت خارجه بنگلادش با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرد که این کشور در اجلاس سران عدم‌تعهد در بغداد شرکت خواهد کرد. گزارش‌های قبلی حاکی از آن بود که ژنرال "ارشاد" رهبر نظامی بنگلادش، با توجه به تهدید ایران در تحریم اجلاس بغداد، خواستار بررسی مسئله تغییر محل برگزاری اجلاس شده بود.

وزیر خارجه عراق در پایان دیدارش از بنگلادش، از اطلاعیه وزارت خارجه این کشور مبنی بر شرکت این کشور در کنفرانس سران در بغداد، اظهار خرسندی کرد.^(۳۱)

۵۸۳

نشریه هندی "تلگراف" در شماره اخیر خود در مقاله‌ای با بررسی وضعیت فعلی روند انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، روند انقلاب اسلامی را موفقیت‌آمیز توصیف کرده و با بررسی آثار تهاجم عراق بر انقلاب ایران، به تجزیه و تحلیل مواضع اعراب در مقابل ایران و ترس آنان از صدور انقلاب ایران به کشورشان، پرداخته‌است.

در این مقاله درباره وضعیت فعلی انقلاب ایران آمده‌است: «علی‌رغم انتظار ناظران غربی، انقلاب ایران با تهاجم عراق نیز شکست نخورد و رژیم انقلابی ایران توانست با تسلط بر کشور و ایجاد همبستگی داخلی، تجاوز عراق را سرکوب نماید.» این مقاله خاطر نشان کرده‌است: «علی‌رغم عدم برخورداری دولت ایران از تجهیزات نظامی پیش‌رفته و همچنین نیروی نظامی سازماندهی شده، رژیم انقلابی ایران توانست بدون مقدمه و با سرعت تمام خود را برای

رویاری با ارتش مسلح عراق آماده نماید. در واقع ایران خود را به قدری قدرت‌مند احساس کرد که توانست نه تنها پیشنهادهای آمرانه صلح عراق و میانجی‌گرها را رد کند، بلکه بدون هیچ مشکلی توانست با برکناری بنی‌صدر از ریاست‌جمهوری، از ترور رهبران و انفجارات نیز موفق و سربلند بیرون آید. و حال حمایت مردمی از رژیم انقلابی ایران، انکارناپذیر است.»

نویسنده مقاله سپس در مورد نگرانی دولت‌های عربی از انقلاب اسلامی ایران و تأثیر این انقلاب در میان شیعیان جهان نوشته‌است: «پیدایش دولت اسلامی شیعه مذهب در ایران، آرامش، ثبات و سکون و امنیت همه کشورهای آسیای غربی را آشفته کرده‌است. رشد تفکر شیعی اولین منبع تهدید اعراب منطقه است، چرا که در طول چندین قرن به طور متناوب تفکر شیعی در سراسر دنیا سرکوب شده‌است. اکنون شیعیان سراسر دنیا احساس می‌کنند که یک حامی قدرت‌مند به نام "دولت ایران" در پشت سر خود دارند و این احساس، آرمان شهادت‌طلبی را در بین آنان زنده می‌کند و موجب می‌شود که آن‌ها برای پیشرفت مذهب شیعه از خود بگذرند و نسبت به هویت پرافتخار مذهبی خود تعصب بورزند.»^(۳۲)

این مقاله همچنین افزوده‌است: «به علت ترس دول عربی از صدور انقلاب ایران و به منظور مقابله با آن، دول عربی حاشیه خلیج فارس خصوصاً عربستان، کویت، امارات متحده عربی و قطر تعهد کرده‌اند که مبالغ هنگفتی وام بدون بهره و کمک بلاعوض به عراق بپردازند.»^(۳۳)

۵۸۴

روزنامه امریکایی "کریستین ساینس مانیتور" امروز در مقاله‌ای، دست‌آوردهای سیاسی عملیات رمضان در منطقه، تأثیر حیاتی تشکیل اجلاس سران عدم‌تعهد در بغداد برای حکومت عراق و اقدامات صدام برای برگزاری این اجلاس را تشریح کرده‌است.

این مقاله در تشریح پی‌آمدهای ورود ایران به خاک عراق در داخل این کشور، آورده‌است: «مقاومت عراقی‌ها در مقابل حملات ایران در این عملیات، چهره تار صدام را که حاصل شکست‌های متعدد وی از ایرانیان بود، در داخل عراق شفاف‌تر ساخت. از سوی دیگر، پیش‌بینی ایران مبنی بر شورش شیعیان عراق علیه صدام پس از حمله ایران به خاک عراق، محقق نگردید و در نهایت حمله ایران، به صدام‌حسین در داخل و خارج حیثیت تازه‌ای بخشید.»

در این مقاله سپس در تشریح پی‌آمد حمله ایران به خاک عراق بر روابط کشورهای عربی با عراق، نوشته شده‌است: «به دنبال این حمله، دولت‌های عربی هراسناک از رویارویی مستقیم با ایران، با امتناع از حمایت از تشکیل کنفرانس سران عدم‌تعهد در عراق، حتی از مشارکت در مانور نظامی مشترک با امریکا در خلیج فارس نیز سرباز زدند و ترجیح دادند که به صورت مخفیانه از دولت عراق حمایت مالی به عمل آورند.» به نوشته این مقاله، ارزش کمک‌های مالی کشورهای عربی در دو سال گذشته، بالغ بر ۲۵ میلیارد دلار بوده‌است.

نشریه "کریستین ساینس مانیتور" در مورد تلاش‌های بی‌وقفه صدام‌حسین برای تشکیل

اجلاس سران کشورهای عدم تعهد در بغداد و اهمیت این اجلاس برای حکومت وی، نوشته‌است: «اکنون بالاترین اولویت بین‌المللی عراق آن است که از به تعویق افتادن اجلاس سران غیرمتعهدها که قرار است در نیمه سپتامبر در بغداد برگزار شود و یا تغییر محل آن از بغداد به محل دیگر، جلوگیری کند. برپایی این کنفرانس در بغداد به انزوای بین‌المللی عراق پایان خواهد داد و ریاست سه ساله جنبش را نصیب صدام حسین خواهد کرد.

صدام تلاش وسیعی را در داخل و خارج از کشور برای فراهم آوردن مقدمات تشکیل این کنفرانس آغاز نموده‌است. انجام سلسله دیدارهای مقامات عراقی از کشورهای دیگر، در این راستا صورت می‌گیرد. از سوی دیگر، در داخل بغداد، نصب شتاب‌آمیز تابلوها و پلاکاردهای خوش‌آمدگویی به نمایندگان جنبش غیرمتعهدها بر در و دیوار بغداد، از عزم راسخ صدام حسین برای برپایی این اجلاس در بغداد خبر می‌دهد. کارگران ۲۴ ساعته مشغول به کار هستند که تأسیسات مجتمع عظیم ساخته شده برای کنفرانس را - که شامل ۵ هتل مجلل جدید، یک تالار بسیار مجلل با شبکه‌ای از خیابان‌های نورانی زیرزمینی و یک روستای تفریحی شامل ۹۰ ویلا مجلل در جزیره‌ای در میان دجله می‌باشد - آماده نمایند.»

در ادامه این مقاله در مورد اهمیت برپایی اجلاس در بغداد، آمده‌است: «شکوه پروژه مجتمع‌های متعدد کنفرانس عدم تعهد در بغداد، بازتابی از اهمیت سیاسی است که صدام حسین برای برپایی این کنفرانس قائل است. در صورت برپایی کنفرانس، صدام ریاست سه ساله آینده این جنبش را عهده‌دار خواهد شد و این مسئله بر انزوای بین‌المللی عراق پایان خواهد داد. اما صدام خوب می‌داند که برای دستیابی به این اهداف، بغداد باید آرام و امن بماند، چیزی که آیت‌الله خمینی آن را نمی‌خواهد.» (۳۴)

۵۸۵

نشریه‌های الشعب، لوماتن، ژون آفریک و اشپیگل در مقاله‌هایی به حملات اخیر ایران به داخل عراق پرداخته‌اند و هرکدام به گونه‌ای تأثیر و بازتاب آن را مورد توجه قرار داده‌اند. الشعب به تلفات عراقی‌ها، لوماتن به نفوذ ایران به عمق مواضع عراق، ژون آفریک نیز به نفوذ ولی عدم موفقیت ایران، توجه کرده‌اند. مجله اشپیگل نیز با اشاره به این که هدف اصلی ایران بصره است، سقوط این شهر را سرآغاز سقوط صدام دانسته‌است. این نشریه همچنین اعلام کرده که سربازان دیگر کشورهای عربی در ارتش عراق خدمت می‌کنند. اشپیگل سپس خاطرنشان کرده که بصره در تیررس توپخانه‌های ایران است اما ایران تاکنون از این امتیاز استفاده نکرده‌است.

روزنامه نیمه رسمی "الشعب" چاپ الجزایر، امروز آمار تلفات نیروهای عراق در جنگ را "بسیار" خواند و با سهمگین توصیف کردن حملات اخیر ایران، نوشت که بر اثر حملات، فضایی از تشنج بر عراق حاکم شده و عراق نیروهای بسیاری را از دست داده‌است و برای جایگزینی نیروهای از دست رفته، اقدام به احضار نیروهای ذخیره خود نموده‌است. این

روزنامه آمار کشته‌های عراق را از آغاز جنگ تاکنون، ۹۰ هزارتن، مجروحان را ۱۷۰ هزارتن و اسیران عراقی را ۵۰ هزار تن اعلام نموده‌است.^(۳۵)

نشریه‌های "لوماتن"، "ژون آفریک" چاپ فرانسه، در شماره‌های اخیر خود با بررسی تحولات اخیر جنگ ایران و عراق، از پیروزی نسبی نیروهای ایرانی در عملیات رمضان و ایجاد استحکامات جدید در نزدیکی بندر عراقی بصره، خبردادند. به نوشته این نشریه‌ها، روحیه نیروهای عراقی در عملیات اخیر در مقایسه با درگیری‌های قبلی، تقویت شده‌است.

نشریه لوماتن در این باره نوشت: «هرچند نتایج قطعی حملات ایران به عراق معلوم نیست، ولی به نظر می‌رسد که نیروهای ایرانی توانسته‌اند ولو به قیمت تلفات سنگین، امتیازاتی را در داخل خاک عراق به دست آورند. از سوی دیگر، هرچند اعلامیه‌های عراق حاکی از جلوگیری از پیش روی ایرانیان است ولی با این حال تصدیق دارند که نیروهای ایرانی به عمق ۷ کیلومتری خاک عراق در شرق بصره نفوذ کرده‌اند و این درحالی است که بغداد اجازه بازدید از مناطق جنگی را به خبرنگاران مقیم بغداد نمی‌دهد.»

ژون آفریک نیز در این باره نوشت: «۶۰ هزار نیروی رزمنده آیت‌الله خمینی در حمله به داخل خاک عراق شرکت داشته و توانسته‌اند در حدود چند کیلومتر وارد خاک عراق شوند، ولی این امر با تحمل تلفات سنگین در حدود ده هزار نفر همراه بوده‌است، با این حال هنوز ایران نتوانسته‌است به دو هدف اصلی خود یعنی قطع جاده بغداد - بصره و ایجاد یک موضع مستحکم در نزدیکی بندر عراقی بصره دست یابد. از سوی دیگر، روحیه نیروهای عراقی که پس از خروج از ایران بسیار ضعیف شده بود، دوباره تقویت شده‌است، با این حال، اغلب ناظران معتقدند که ایران به حملات جدیدی نه تنها در جبهه شمال، بلکه در نقاط متعدد مرز طولانی بین دو کشور دست خواهد زد.»^(۳۶)

مجله اشپیگل نیز در شماره اخیر خود درباره جنگ ایران و عراق نوشت: «هرکدام از حملات متعدد ایران راهی را به طرف بصره باز کرده‌است و علی‌رغم این که عراق همیشه از پیروزی نیروهای خود خبر می‌دهد، مشخص است که با دو یا سه حمله دیگر ایران، بصره آماده تسخیر خواهد شد و در صورت تسخیر بصره، دیگر عراق قابل نجات نخواهد بود. تهران قصد دارد با عبور از شط‌العرب [اروندرو] به سمت بغداد پیش‌روی کند و ایرانی‌ها برای این اقدام، نیروی کافی دارند چون آن‌ها در شرق بصره تمام نیروهای خود را به کار نبرده‌اند.»

این نشریه در مورد وضعیت ارتش عراق نوشته‌است: «با توجه به دفاع شدید عراق در مقابل حملات ایران، حدس زده می‌شود که سربازان اردنی و مصری در آن شرکت دارند و توانسته‌اند که تقریباً جبهه‌ها را تثبیت کنند. البته صدام نیز با دست‌گیری و اعدام ۳۰۰ افسر عراقی در ماه‌های اخیر، کوشیده‌است که از فرار کادرهای ارتش عراق از جبهه و از مقابل حملات ایرانیان جلوگیری نماید.» اشپیگل سپس درباره روحیه مردم بصره و بغداد آورده‌است: «در شهر جنگی

بصره روحیه مردم بالاتر از روحیه بغداد - یعنی شهر دور از جنگ - است. بصره اکنون در تیررس ایرانی‌ها است ولی آن‌ها تاکنون از این امتیاز استفاده نکرده‌اند.»^(۳۷)

۵۸۶

کمک‌های جنسی ایران برای رزمندگان جبهه‌های لبنان فرستاده شد. یک فروند هواپیمای حامل مواد دارویی، پوشاک و پتو اهدایی جمهوری اسلامی به رزمندگان مبارز فلسطینی و لبنانی، عازم سوریه شد.^(۳۸)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۱/۵/۱۲

- ۱- جلسه فرماندهان قرارگاه کربلا، ۱۱ و ۱۳/۵/۱۳۶۱ ان نوار ۶۹۹۲، راوی: هادی نخعی.
- ۲- جلسه فرماندهان قرارگاه کربلا، ۱۲/۵/۱۳۶۱ ان نوار ۶۹۹۴، راوی: جواد زمان‌زاده.
- ۳- جلسه فرماندهان قرارگاه کربلا، ۱۲/۵/۱۳۶۱ ان نوار ۶۸۰۷، راوی: جواد زمان‌زاده.
- ۴- جلسه فرماندهان قرارگاه کربلا، ۱۲/۵/۱۳۶۱ ان نوار ۶۸۱۰، راوی: جواد زمان‌زاده.
- ۵- پیشین.
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۶۱، ص ۲، آبادان.
- ۷- روزنامه کیهان، ۱۲/۵/۱۳۶۱، ص ۳، باختران.
- ۸- پیشین، ص ۱۹، به نقل از بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی.
- ۹- مآخذ، ص ۱۳، گیلان غرب، ۱۲/۵/۱۳۶۱.
- ۱۰- سند شماره ۰۱۶۶۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوی‌ای اطلاعاتی، شماره ۱۳۸-۱۲۴، ستاد مشترک ارتش - ۱۴/۵/۱۳۶۱، ص ۱۶.
- ۱۱- سند شماره ۰۱۶۶۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعات هفتگی شماره ۳۰، ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - واحد طرح و برنامه عملیات، ص ۴.
- ۱۲- مآخذ، ص ۱۰، بخش نخست.
- ۱۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۶۱، ص ۲.
- ۱۴- سند شماره ۰۵۳۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده منطقه ۵ سپاه، به فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۶۱.
- ۱۵- سند شماره ۰۱۶۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوی‌ای شماره ۳، ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - به طرح و برنامه عملیات، ۱۶/۵/۱۳۶۱، ص ۲.
- ۱۶- دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "رویدادها و تحلیل"، شماره ۴۲، ۱۲/۵/۱۳۶۱، صص ۱۳، ۱۵، ۱۶.
- ۱۷- مآخذ، ص ۱۶، ص ۱۰۰.
- ۱۸- پیشین.
- ۱۹- مآخذ، ص ۱۵، ص ۹۰.
- ۲۰- مآخذ، ص ۱۶، ص ۱۰۰.
- ۲۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۶۱، ص ۲.
- ۲۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"،
- نشریه شماره ۱۳۷، ۱۳/۵/۱۳۶۱، تهران -
- ۲۳- پیشین، ص ۲، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۵/۱۳۶۱، به نقل از منابع موثق.
- ۲۴- مآخذ، ص ۲۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۵/۱۳۶۱، به نقل از خبرنگار لوموند از بغداد.
- ۲۵- مآخذ، ص ۴، به نقل از خبرنگار اسپیکل از بغداد.
- ۲۶- مآخذ، ص ۴، به نقل از خبرنگار اسپیکل از بغداد، به نقل از منابع جنبش مجاهدین عراق.
- ۲۷- مآخذ، ص ۱۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری کره جنوبی از منامه، ۱۲/۵/۱۳۶۱، به نقل از هفته نامه "میدل ایست اکونومیک دیجست"، چاپ لندن.
- ۲۸- مآخذ، ص ۲۲، ۱۳/۵/۱۳۶۱، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری فرانسه، ۱۲/۵/۱۳۶۱.
- ۲۹- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۳۸، ۱۴/۵/۱۳۶۱، ص ۴۴، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۱۲/۵/۱۳۶۱، به نقل از یک سخن‌گوی رسمی در گفت‌وگو با خبرگزاری جمهوری عراق.
- ۳۰- مآخذ، ص ۱۶، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۳۱- مآخذ، ص ۲۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری رویتر از داکا، ۱۲/۵/۱۳۶۱، به نقل از وزارت خارجه بنگلادش.
- ۳۲- اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، "بررسی مطبوعات جهان"، نشریه شماره ۳۱۹، ۱۴/۵/۱۳۶۲، صص ۱۶ و ۲۰، نشریه "تلگراف"، چاپ هند، ۱۲/۵/۱۳۶۱.
- ۳۳- پیشین.
- ۳۴- مآخذ، ص ۲۲، صص ۲۴ تا ۲۸، رادیو امریکا، ۱۲/۵/۱۳۶۱، به نقل از روزنامه امریکایی "کریستین ساینس مانیتر".
- ۳۵- مآخذ، ص ۷، ص ۱۷، الجزایر - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه "الشعب"، چاپ الجزایر.
- ۳۶- مآخذ، ص ۲۲، ص ۶، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۵/۱۳۶۱، به نقل از مطبوعات فرانسه.

۳۷- مأخذ ۲۲، صص ۲ تا ۴، بن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۵/۱۲، به نقل از هفته نامه آلمانی "اشپیگل".

۳۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۵/۱۳، ص ۱، به نقل از روابط عمومی بین المللی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.